

**СТВОРЮЄМО ОНЛАЙН-
ПРОСТІР РАЗОМ З
ДІТЬМИ**

ПІДЛІТКОВИЙ ВІК (13-16 РОКІВ)

Особливості розвитку підлітків:

Кризовий період.

Психічний розвиток підлітків характеризується тим, що фактично весь цей період супроводжується кризою. Її передумовою є руйнування старої структури особистості, внутрішнього світу, системи переживань дитини, що були сформовані до цього віку. Основними причинами кризи є:

01 Дорослі не змінюють своєї поведінки у відповідь на появу в підлітків прагнень до нових форм взаємин із батьками та вчителями;

02 У поведінці з'являється пряме відображення статевого дозрівання.

Суть кризи полягає у глибокій якісній зміні всього процесу психічного розвитку дитини, її внутрішнього світу.

Яскравим проявом кризи є негативізм. Підліток ніби відштовхується від оточуючих, він схильний до сварок, порушень дисципліни, у нього часто виникає внутрішнє занепокоєння, невдоволення, прагне самотності та самоізоляції.

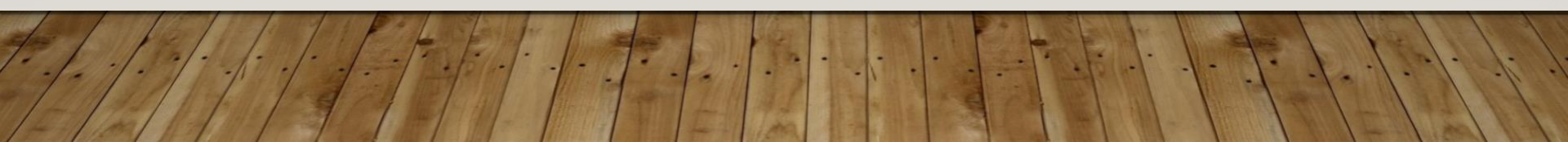
Особистісний розвиток.

Бурхливий розвиток та криза підліткового віку зумовлюють появу психологічних новоутворень, центральним з яких є самосвідомість. Іншим новоутворенням є відчуття дорослості. Це проявляється в приналежності до світу дорослих - постійному намаганні зайняти місце дорослого в системі реальних стосунків між людьми. Дорослість підлітків є суб'єктивною, проявляється вона у новому ставленні до навчання, у романтичних стосунках з однолітками іншої статі, у зовнішньому вигляді й манері одягатися.

Якщо говорити про поведінку, то самоствердження підлітка можуть бути різноманітними - найпростіша полягає у зовнішньому наслідуванні дорослих, їхніх особливостей поведінки. Також велике значення у розвитку самосвідомості підлітка має формування власного образу фізичного Я - уявлення про свій тілесний образ, порівняння та оцінювання себе з точки зору еталона «мужності».

Психологічні особливості спілкування і взаємин підлітків з дорослими характеризуються такими проявами:

- ✓ підлітки не погоджуються на нерівноправні стосунки, оскільки вони не відповідають їх уявленням про власну дорослість та самостійність. Вони вимагають поваги, довіри, самостійності, обмежують права дорослих і розширюють свої. Часто це призводить до невиконання розпоряджень дорослих, нехтування обов'язками, протесту;
 - ✓ конфліктність виникає за умови, коли зміни в розвитку особистості підлітка випереджають корективи стосунків з дорослими;
 - ✓ характер спілкування підлітків з дорослими істотно впливає на особливості самооцінки підлітків, їм потрібна довіра.
-

Сексуальна поведінка.

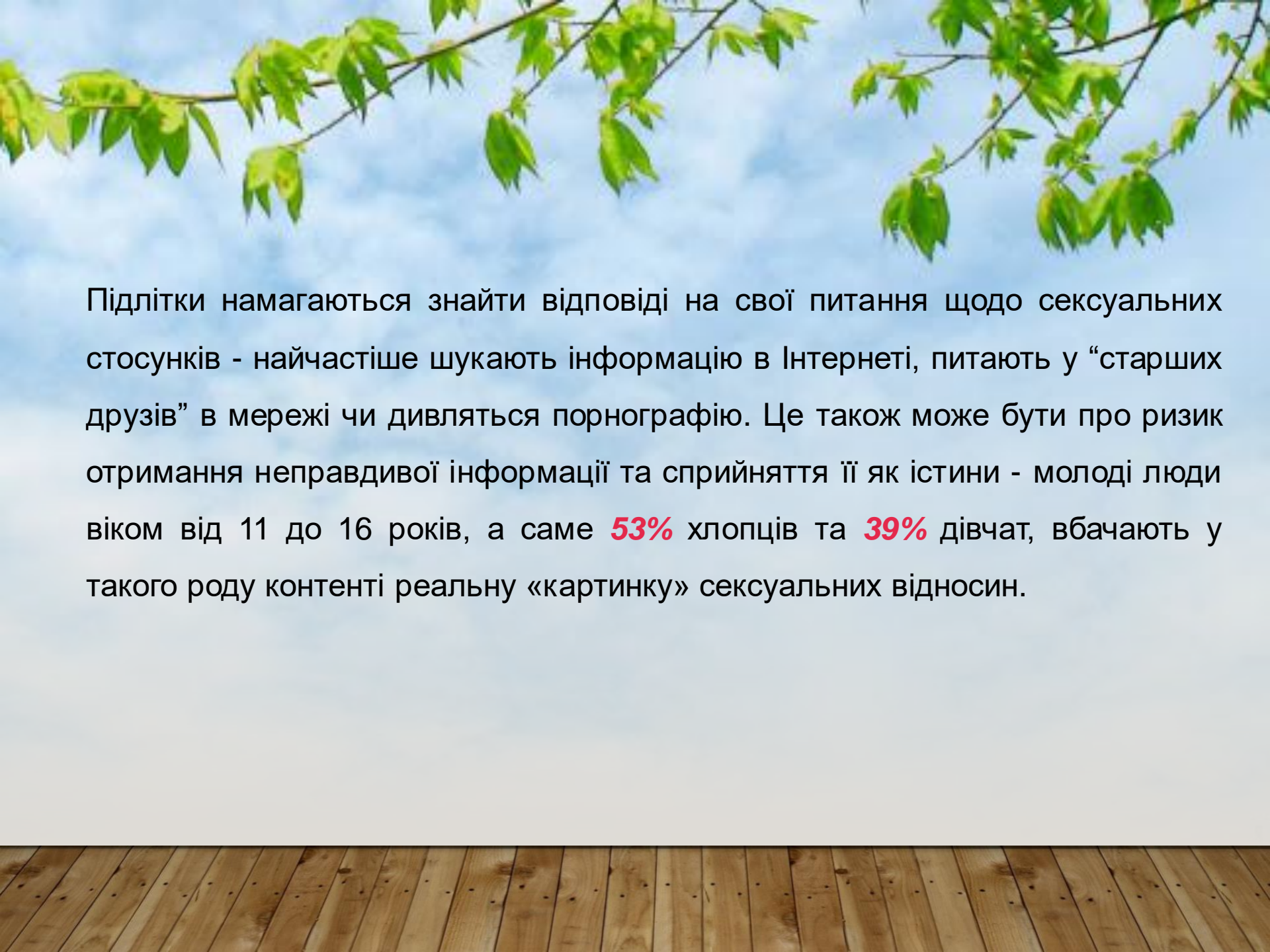
На цій стадії також виникає тілесний компонент любові як гармонійний і природний перехід до майбутньої статевої близькості: еротичні фантазії, бажання доторкнутися до того, кого любиш, поцілувати й обійняти. Еротичний потяг виявляється по-різному, але кілька із перелічених нижче ознак можуть бути наявні:

- ✓ інтерес до еротичних журналів і відеопродукції;
- ✓ ведення особистого щоденника;
- ✓ бажання писати вірші;
- ✓ довгі розмови по телефону;
- ✓ прохання погуляти довше, відпустити на вечірку, дискотеку; ✓ нічні полюції і ранкові ерекції у хлопчиків; ✓ мастурбація;
- ✓ еротичні розмови з нецензурними виразами у середовищі однолітків; ✓ прагнення усамітнитися з об'єктом закоханості.

Сексуальна поведінка виявляється у дотиках, обіймах, поцілунках. Далі у підлітків виникає потреба у вивченні фізіології статевого акту і безпечного сексу.

!! Чому важливо говорити про Інтернет безпеку у контексті розвитку дитини цього віку?

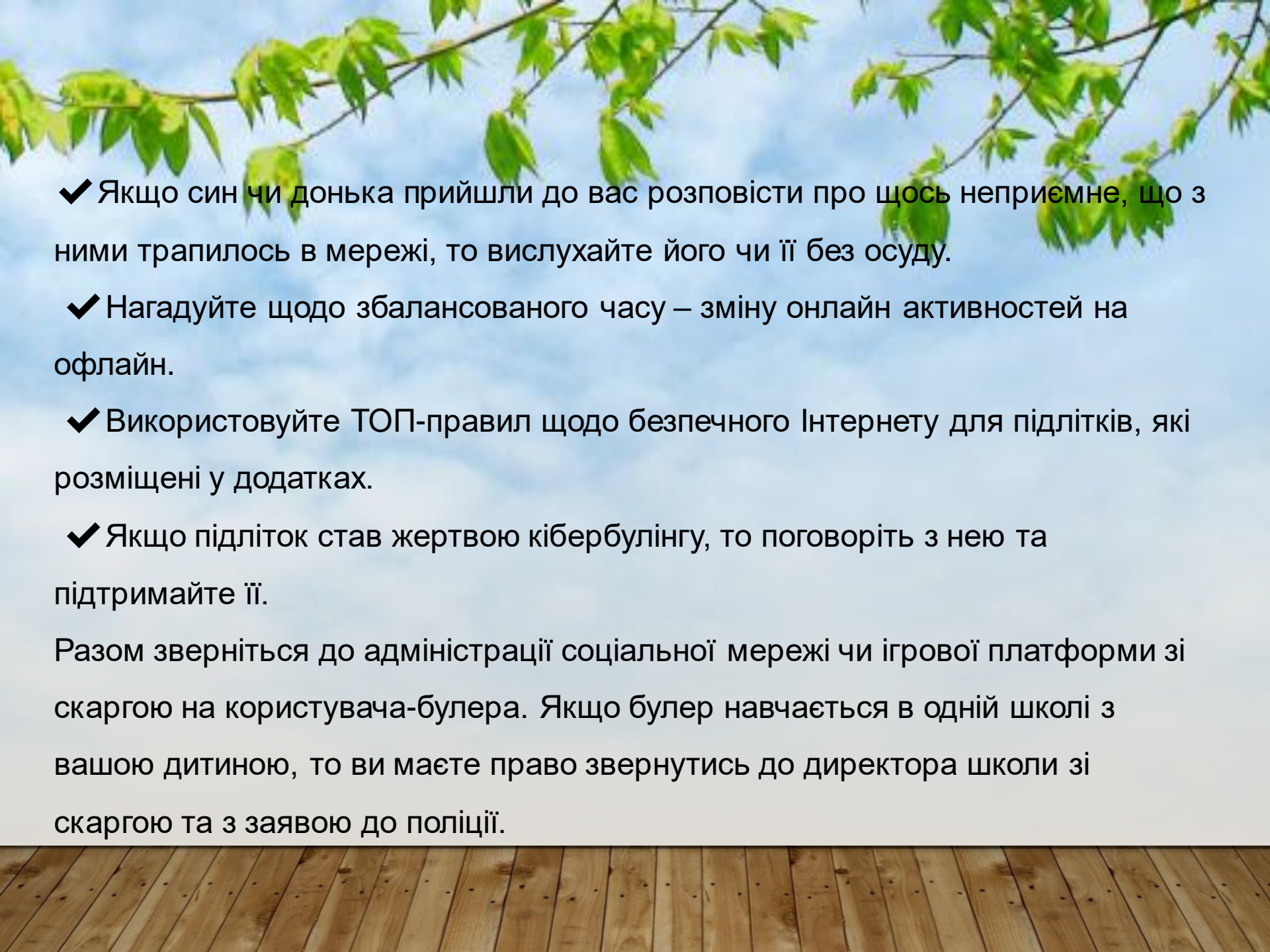
Вивчаючи свою сексуальність, прийняття себе іншими підлітки можуть вдаватись до секстингу - обміну інтимними фото чи відео. Також це вважається безпечнішим, ніж сексуальні стосунки, але при цьому може трактуватись як високий рівень прояву довіри. Але є випадки, коли дітей змушують надсилати такі матеріали знайомі та незнайомі люди. Або може виникнути ситуація вимагання злочинцями таких матеріалів. Поруч з цим є велика загроза, що такі матеріали потраплять до третіх осіб, наприклад, якщо акаунт взламають чи гаджет вкрадуть, та можуть бути поширені в мережі без згоди підлітка.

Підлітки намагаються знайти відповіді на свої питання щодо сексуальних стосунків - найчастіше шукають інформацію в Інтернеті, питають у “старших друзів” в мережі чи дивляться порнографію. Це також може бути про ризик отримання неправдивої інформації та сприйняття її як істини - молоді люди віком від 11 до 16 років, а саме **53%** хлопців та **39%** дівчат, вбачають у такого роду контенті реальну «картинку» сексуальних відносин.

Поради батькам щодо безпечного Інтернету:

- ✓ Цікавтесь тим, як підліток проводить час онлайн.
- ✓ Допоможіть сину чи доньці критично оцінювати те, що він чи вона бачить в мережі, а також перевіряти надійність ресурсів.
- ✓ Встановіть разом приватні налаштування у соціальних мережах, які використовує підліток.
- ✓ Розмовляйте про ризики в Інтернеті. Почати таку бесіду можна через прохання допомогти вам на якомусь онлайн ресурсі чи спільному вирішенні кросворду, який знайдете в додатках.
- ✓ Нагадуйте підлітку про те, щоб перед поширенням будь-якого матеріалу варто уявити, що все, що підліток хоче написати або надіслати, висить на великому білборді перед школою, який бачать усі. Якщо син чи донька не хоче, аби будь-хто міг це побачити, тоді не варто публікувати такі матеріали чи навіть надсилати його в особисті повідомлення.

✓ Якщо син чи донька прийшли до вас розповісти про щось неприємне, що з ними трапилось в мережі, то вислухайте його чи її без осуду.

✓ Нагадуйте щодо збалансованого часу – зміну онлайн активностей на офлайн.

✓ Використовуйте ТОП-правил щодо безпечного Інтернету для підлітків, які розміщені у додатках.

✓ Якщо підліток став жертвою кібербулінгу, то поговоріть з нею та підтримайте її.

Разом зверніться до адміністрації соціальної мережі чи ігрової платформи зі скаргою на користувача-булера. Якщо булер навчається в одній школі з вашою дитиною, то ви маєте право звернутись до директора школи зі скаргою та з заявою до поліції.

ВПРАВИ

ОБГОВОРЕННЯ ЩОДО БЕЗПЕЧНОГО СПІЛКУВАННЯ В ІНТЕРНЕТІ

Хід вправи:

Обговоріть з дитиною нижче наведені твердження.

Як він чи вона думає - це правда чи ні:

01 Якщо я надсилаю світлини через закодовані канали в месенджерах або роблю онлайн трансляцію/ дзвінок в скайпі, то можу бути впевненим(ою), що ці матеріали неможливо записати та переслати ще комусь.

02 Надсилати свої інтимні фото небезпечно лише тоді, якщо я не знаю людину в реальному житті. Якщо наші відносини тривають кілька місяців в реальному житті, то я можу без вагань надсилати коханій людині будь-які свої фото.

Відповіді:

01 Технології розвиваються дуже швидко, тому з'являються нові шляхи копіювання матеріалів. Важливо пам'ятати, що отримувач може записати навіть вашу онлайн трансляцію, а також показувати вам неправдиве відео, видаючи його за свій (випадковий) дзвінок у скайпі чи іншій мережі.

02 Обмін власними фото/відео/текстовими матеріалами інтимного характеру із застосуванням сучасних засобів зв'язку: мобільних телефонів, електронної пошти, соціальних мереж називається секстингом. Виготовлення та розповсюдження таких зображень неповнолітніми протизаконно. Крім того, є інші небезпеки: кохана людина може на вас образитися та викласти ці фото в соціальні мережі будь-якої миті; вашу сторінку можуть зламати та побачити ці фото; кохана людина може показати ваші світлини своєму другові або втратити свій телефон і ваші фото опиняться в Інтернеті.

БЕСІДА “БЕЗПЕКА ОНЛАЙН”

Хід вправи:

Обговоріть з дитиною нижче наведені питання:

01 Чим важливо для тебе інтернет-спілкування?

02 Що дозволяє відчувати себе в безпеці, перебуваючи в мережі?

03 Як можна зрозуміти, що скоріше за все спілкуєшся з шахраєм, мета якого — отримати інтимні фото?

04 Як можна убезпечити себе від онлайн-грумінгу?

05 Що можна зробити, якщо хтось потрапив(ла) в ситуацію погроз в Інтернеті щодо вимагання та розповсюдження інтимних фото?

06 Що я можу зробити, якщо дізнаюся, що хтось розповсюджує мої інтимні фото або фото моїх друзів чи однокласник?

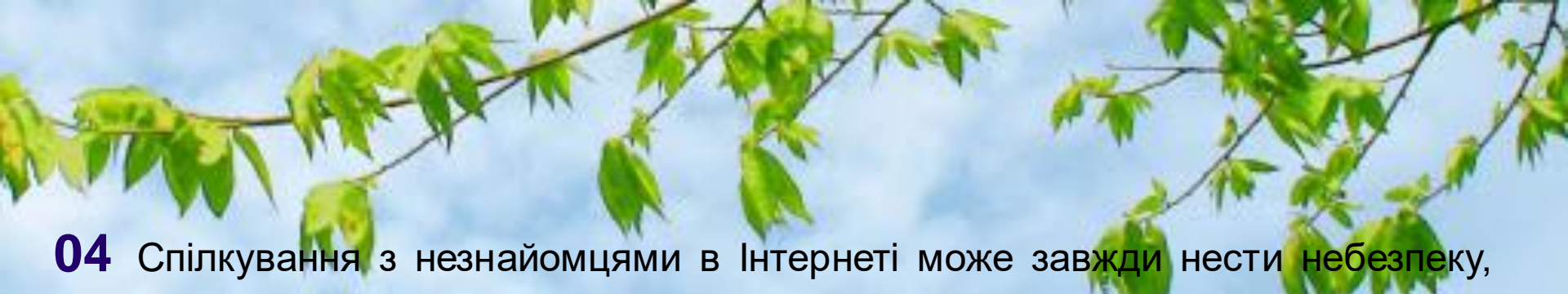
Відповіді:

01 Дитина дає свою відповідь.

02 Спілкуючись в соціальних мережах, підліток перебуває в так званій «ілюзії спальні». Перебуваючи фізично у безпеці, ми готові на більш ризиковані та відверті дії. Коли не дивишся своєму співрозмовнику очі-в-очі може бути легше розповісти чи сказати йому те, що б не наважився сказати наживо.

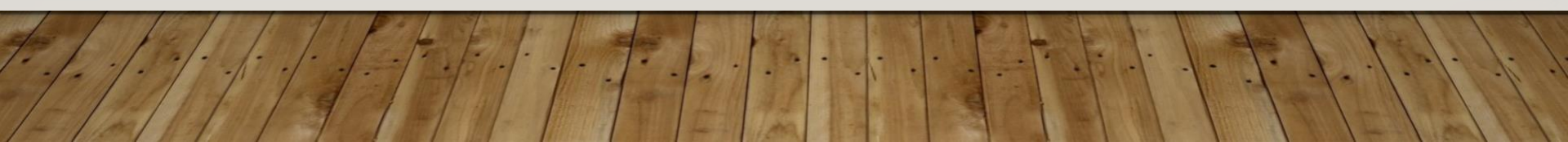
03 Про це можуть свідчити:

- ✓ прохання перейти у більш секретний формат спілкування: через додаток у телефоні замість соціальних мереж;
- ✓ дуже швидкий розвиток відносин — приділяє неочікувано багато уваги; перехід до розмов про секс після нетривалого знайомства;
- ✓ надсилання своїх інтимних фото чи прохання надіслати свої такі фото;
- ✓ обурення відмовою надсилати свої такі фото. Якщо людина щира у своєму ставленні до іншої, то вона не буде змушувати робити те, чого людина не хоче;
- ✓ прохання тримати спілкування в секреті;
- ✓ людина пропонує онлайн дзвінок, але каже, що у неї зламана чи відсутня камера.

04 Спілкування з незнайомцями в Інтернеті може завжди нести небезпеку, тому краще спілкуватися зі знайомими у реальному житті людьми. Також можна закрити від незнайомців свою сторінку у соціальних мережах та список друзів. Перевіряйте все, що надсилаєте знайомим та незнайомим людям, все, що публікуєте в Інтернеті, за допомогою Тесту Білборда: «Чи готовий(а) я побачити цю інформацію/фото на білборді або стінах біля входу в мою школу?»

05 У випадку Інтернет-погроз слід припинити листування, не надсилати фото чи гроші і тим більше не зустрічатися зі злочинцем у реальному житті, зробити скрін всього листування, звернутися до довіреного дорослого (рідних, вчителя, шкільного психолога або соціального педагога у школі) та звернутися разом у поліцію. Якщо потрібна допомога, але важко розповісти дорослим, то звернутися на дитячу **гарячу лінію 116 111, яка працює за таким графіком пн-пт, 12:00 - 16:00.**

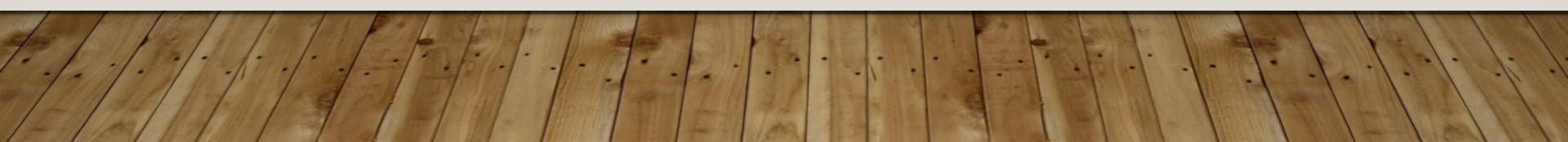

06 Якщо дізналися, що ваші приватні зображення хтось поширює в Інтернеті, потрібно негайно зробити скрін тих сторінок, де розміщені світлини. Потім потрібно звернутися до дорослого, якому ви довіряєте, це може бути старший брат/ сестра, батьки, вчитель, психолог в закладі освіти або будь-яка інша доросла людина. Звернутися разом до служби підтримки відповідної соціальної мережі з проханням видалити ці матеріали. Зв'язатися з батьками дитини, яка розповсюджує ці зображення, із проханням зупинити поширення фото та видалити їх зі всіх пристроїв.

Також можна звернутись на інтернет-портал повідомлень про матеріали, що зображують сексуальне насильство над дітьми, - <https://stop-sexting.in.ua/send/>

Якщо ситуація вирішується важко, то звертайтеся до поліції, кіберполіції, дитячої поліції.

ПЕРЕГЛЯД ТА ОБГОВОРЕННЯ ВІДЕОМАТЕРІАЛІВ

Рекомендоване відео:

Канал YouTube «Stop Sexting Ukraine» - Відео “Online сексуальне насильство над дітьми в Інтернеті” - <https://www.youtube.com/watch?v=b-gaa9ZI2JE&feature=youtu.be>

Після перегляду пропонуємо обговорити матеріал з підлітком за допомогою таких питань:

Які твої враження, думки після перегляду?

Як вважаєш, чи відбуваються такі злочини в Україні?

Чому ці дівчина або хлопець повірили в щирість нових «друзів» та надіслали свої світлини?

Як гадаєш, чому саме тема кохання обрана злочинцями для грумінгу?

Як оцінюєш вчинок дівчини (хлопця): він усвідомлений чи зумовлений миттєвими почуттями, емоціями?

Що могли вони зробити, щоб не потрапити в таку ситуацію?

Що робити, якщо вже потрапив в таку ситуацію?

Уточнення:

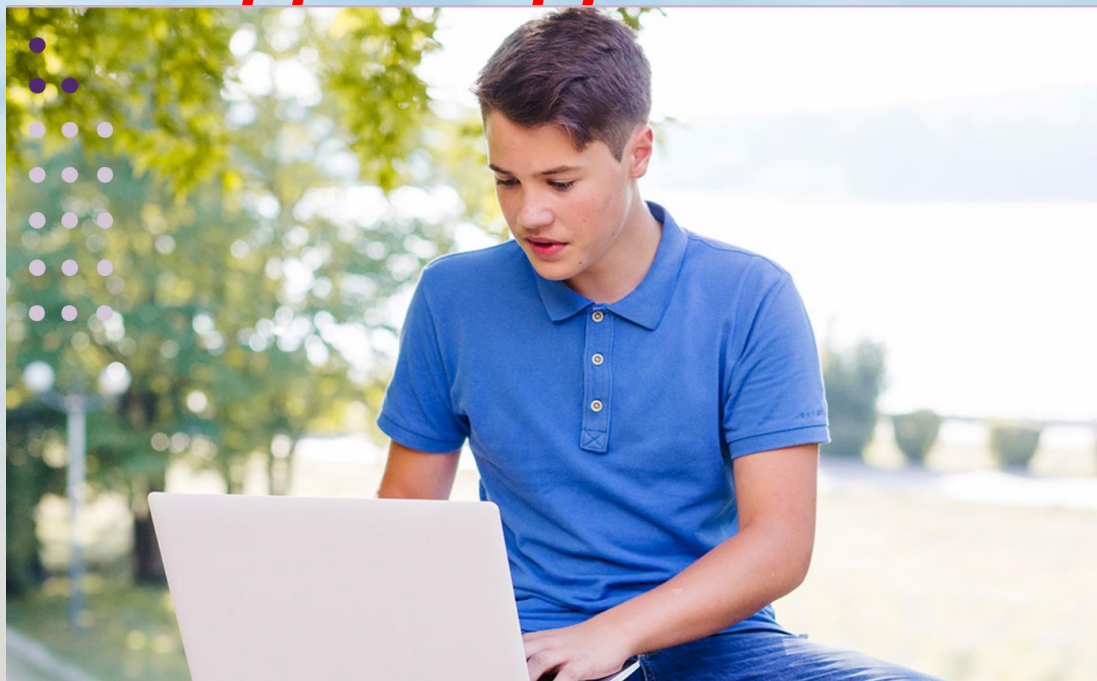
✓ Так, такі злочини стаються і в Україні, наприклад, в жовтні 2019 відбулось зґвалтування двох підлітків після знайомства в Instagram. Тому слід бути особливо обережною/обережним при спілкуванні з незнайомцями в Інтернеті.

✓ Злочинець намагається краще пізнати особистість та її слабкості. Лагідне спілкування притупляє пильність, створює ілюзію «рідної душі», близької людини, яка розуміє краще за всіх, тож їй можна довіряти повністю.

✓ Щоб не потрапити в такі ситуації слід мати “закритий” профіль, не додавати друзі та не спілкуватись в соціальних мережах з тими, кого не знаєш в житті. Також, використовуй правило білборду – уяви те, що ти хочеш опублікувати чи надіслати, на білборді поруч із твоєю школою. Якщо це викликає негативні емоції, то значить цей матеріал не підходить для надсилання чи публікації.

✓ Якщо така ситуація вже трапилась, то слід звернутися за допомогою до батьків чи осіб, які їх замінюють, вчителів чи соціального педагога, служби підтримки сайту чи соц. мережі, якщо фото чи відео було опубліковано іншою особою, поліції чи **Гарячої лінії Ла Страда 116 111 (з понеділка по п'ятницю з 12 до 16)**, порталу з видалення зображень на сайті stop-sexting.in.ua

**ВПРАВА
«ПЛЮСИ ТА МІНУСИ ІНТЕРНЕТУ»
ДЛЯ ПІДЛІТКІВ**

Критичне мислення є важливою навичкою і для дітей, і для дорослих. Особливо це стосується тематики оцінки онлайн простору, який нас оточує, наприклад, щоб побачити маніпуляції злочинців.

Матеріали: білий папір, ручка чи олівець.

Хід вправи:

01 Поділіть аркуш паперу на два стовпчики – плюси та мінуси.

02 Занотуйте «плюси» використання Інтернету з одного боку, а з іншого – «мінуси».

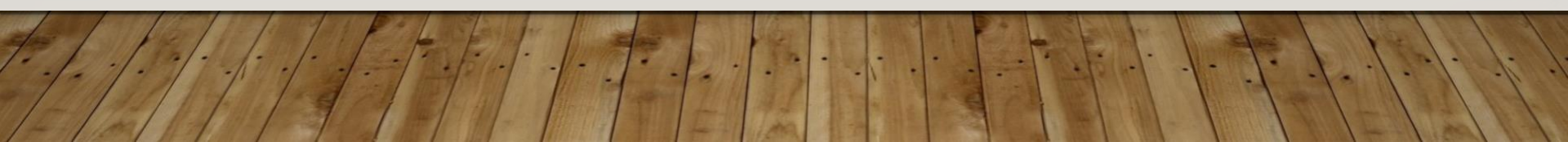

03 Перегляньте, що у вас вийшло. Чого більше? Який досвід зустрічається частіше у вас, ваших друзів та знайомих?

04 Подумайте над таким завданням – яким чином можна посилити позитивний досвід використання Інтернету і зменшити його негативний вплив? Відповідь запишіть.

Без Інтернету ми вже не уявляємо нашого життя, але завжди треба пам'ятати про те, що окрім позитивних його сторін, є й багато ризиків для фізичного і психічного здоров'я користувачів.

На основі джерел:

1. Вікова психологія : Навч. посіб. / М. В. Савчин, Л. В. Василенко. - К. : Академвидав, 2005. - 360 с.
 2. Видра, О. Г. Вікова та педагогічна психологія : навч. посібник / О. Г. Видра. — К. : Центр учбової літератури, 2011. — 112 с.]
1. Доступ: <http://multycourse.com.ua/ua/page/16/63>
 1. Доступ: <https://www.internetmatters.org/resources/online-safety-guide/>

Інформаційно-освітня кампанія **#Stop_sexтинг** створена у 2018 році з метою захисту українських дітей від сексуального насильства в Інтернеті.

Дізнайся більше про **#stop_sexтинг** на <https://stop-sexting.in.ua/> та долучайся до наших соціальних мереж:

Facebook <https://www.facebook.com/stopsextingua/>

<https://www.instagram.com/stopsexting.ua>

<https://t.me/StopSextingBot>

YouTube <https://www.youtube.com/StopSextingUkraine> **TikTok**

<https://www.tiktok.com/@stopsexting.ua>

Instagram

Чат-бот

Автори:

Дьякова Анастасія,

Касілова Аліна,

Кликова Поліна.

